

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3923/25
24.9.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светланае Павић, председника већа, Сање Кнежевић Јојић и Александре Лековић, чланова већа, у парници тужиле-противтужене АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат из Београда, Десанке Максимовић 21/5, против тужене-противтужиле “Addiko Banka” а.д. Београд, са седиштем у Београду, Милутина Миланковића 7В, чији је пуномоћник Јелена Јовићевић, адвокат из Београда, Дечанска 23, ради раскида уговора по тужби и ради утврђења по противтужби, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П 3255/18 од 15.4.2025. године, у седници већа одржаној дана 24.9.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Трећег основног суда у Београду П 3255/18 од 15.4.2025. године у делу става другог изреке, којим је утврђена ништавост влаутне клаузуле у ЦХФ, садржане у одредбама члана 1 став 1 и 2 и члан 4 став 1 и 2 Уговора о стамбеном кредиту закљученог 16.1.2007. године између тужиоца и тужене и ставу трећем изреке.

УКИДА СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П 3255/18 од 15.4.2025. године у преосталом делу става другог изреке, којим је утврђено да су ништаве одредбе члана 1 став 1 и 2 и члан 4 став 1 и 2 у делу где гласе “либор” и члана 4 став 8 Уговора о стамбеном кредиту од 16.1.2007. године, као и у ставу четвртном изреке и у том делу се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 3255/18 од 15.4.2025. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев за раскид уговора о стамбеном кредиту бр. ..., закљученог између странака дана 16.1.2007. године, услед битно промењених околности. Ставом другим изреке, утврђено да је ништава и да не производи правно дејство валутна клаузула у СНФ члан 1 став 1 и став 2 и члан 4 став 1 и став 2 у делу који гласи: “либор за СНФ”, као и члан 4 став 8 у делу који гласи “ЛИБОР-а” истог уговора о стамбеном кредиту. од 16.1.2007. године. Ставом трећим изреке, одбијен је

противтужбени захтев да се утврди да уговор о стамбеном кредиту, закључен 16.1.2007. године, између странака у смислу њихове стварне воље представља кредит чија је вредност 21.834,34 EUR, који износ је банка у име тужиоца ставила на располагање у динарској противвредности ради плаћања купопродајне цене непокретности, те да се као мера очувања вредности новца установљава клаузула у валути EUR и то почев од 16.1.2007. године као дана закључења уговора о стамбеном кредиту број ... од 16.1.2007. године па убудуће, те да се након извршене конверзије на износ дуга индексираног у валути EUR плаћа камата по променљивој номиналној каматној стопи која се састоји од референтне каматне стопе тромесечни еурибор (променљиви део)+3,70% марже (фиксни део) на годишњем нивоу уз усклађивање каматне стопе са висином тромесечног еурибора на дан 31.3., 30.6., 30.9. и 31.12., а који износ је добијен конверзијом и отплаћиваће се у месечним ануитетима у динарској противвредности по званичном средњем курсу НБС важећем на дан уплате ануитета према плану отплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи надокнади трошкове парничног поступка у износу до 652.460,04 динара, у року од 15 дана.

Против наведене пресуде, тужена је благовремено изјавила жалбу из свих законом прописаних разлога, побијајући пресуду у ставу другом, трећем и четвртном изреке.

Испитујући правилност ожалбене пресуде сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба делимично основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је 16.1.2007. године, као корисник кредита са туженом, као даваоцем кредита закључила Уговор о дугорочном стамбеном кредиту број ..., чијом је одредбом чл. 1 став 1 уговорено да се ставља на располагање дугорочан кредит у износу од 35.371,62 CHF, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, а став 2 да ће се за обрачун дуга користити валутна клаузула тако што се износ дуга на дан закључења уговора утврђује у CHF, а прерачунава у динаре по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, као и на дан отплате сваког ануитета и свих дуговања корисника кредита, док је одредбом чл. 4 став 1 уговорено да се корисник кредита обавезује да на дуговани износ главнице, почев од дана пуштања кредита у течај па до коначне отплате, плаћа банци камату по стопи која износи шестомесечни либор за CHF заокружен за горњу четвртину плус 3% на годишњем нивоу, а став 2 да ће банка каматну стопу усклађивати са променама либор-а за CHF најмање два пута годишње, сваког 30.6. и 31.12. у години. Уговорено је да први ануитет доспева 28.2.2007. године, а последњи 31.1.2037. године, да се камата обрачунава пропорционалном методом на основу месеца од 30 дана и године од 360 дана, а обрачун камате у коју је укључен и ануитет, врши се месечно. Одредбом чл. 4 став 7 корисник кредита се сагласио, без приговора, да се висина каматне стопе, као и начин обрачунавања и наплате, аутоматски усклађује са применом ЛИБОР-а, изменама законских прописа и аката пословне политике банке, без обавезе уговорних страна да закључују посебан анекс, с тим што је банка дужна да пре почетка примене променљиве каматне стопе о томе обавести корисника кредита. Економско-финансијским вештачењем је утврђено да је у периоду од дана закључења уговора до

дана утужења (16.1.2007.-13.6.2017. године) стопа апresiasiје курса CHF према курсу EUR била 48,87%, курса CHF према курсу РСД била 126,27%, те да је стопа депresiasiје курса РСД према курсу EUR била 34,41%. Утврђено је и да је у време закључења уговора износу одобреног кредита од 35.371,62 CHF одговарала противвредност од 1.758.291,40 динара, односно 21.896,53 EUR, да је на дан извршеног пуштања средстава у течај по уговору (24.1.2007. године) износ пуштеног кредита у течај у CHF одговарао противвдености 1.720.546,34 динара, односно 21.834,34 EUR-а, да је од дана закључења уговора до дана утужења тужилац уплатио туженој на име измирења обавезе по основу месечних анuitета 21.375,56 CHF, односно 1.729.949,95 динара или 16.349,29 EUR-а, да је стање преостале главнице дуга по кредиту на дан утужења износило 25.700,71 CHF у противвредности од 2.899.623,49 динара, односно 23.682,92 EUR-а. У периоду од 1.1.2002. године до 16.01.2007. године је према вештачењу средњи курс НБС за валуту CHF порастао за 23,30%, курс EUR за 34,49%, а да је курс валуте CHF према курсу валуте EUR у датом периоду депресирао за 8,32%, да је у периоду 1.1.2002. до 13.6.2017. године средњи курс валуте CHF порастао за 179,85%, а курс валуте EUR за 105,07%, док је однос курса валуте CHF према курсу валуте EUR у датом периоду апresiasiо за 36,48% и коначно да је у периоду од 31.12.2001. године до дана израде налаза и мишљења (29.2.2024. године) средњи курс НБС за валуту CHF порастао за 205,33%, а курс EUR за 396,26% док је однос курса CHF апresiasiо у односу на курс EUR за 190,67%. Да је кредит узет по условима банке за ову врсту кредита индексирану у валути EUR, а који су важили у време закључења уговора, од дана закључења уговора до дана утужења тужилац би укупно платио банци 15.516,02 EURA у противвредности од 1.603.039,61 динара или 20.794,03 CHF. Са пресеком на дан утужења 13.6.2017. године, укупна обавеза по кредиту по условима индексаије у валути CHF већа је за 8.164,36 CHF, односно 982.425,52 динара или 7.820,76 EUR, него што би била да је кредит одобрен по условима индексаије у валути EUR, а укупан плаћени износ у динарима по условима индексаије у валути CHF (уговорени услови) до дана вештачења (29.2.2024. године) је 2.905.153,75 динара. Да је кредит одобрен по условима индексаије у валути EUR, који су важили у време закључења уговора, укупно би до дана вештачења било плаћено 2.517.001,12 динара, што би било мање него што је плаћено по уговореним условима индексаије у валути CHF за 388.152,63 динара. Стање дуга (преостале главнице) по кредиту из уговора на дан 18.1.2015. године било је 28.111,09 CHF, а одговарало је противвредности од 3.393.177,23 динара, односно 27.660,23 EUR. Да је кредит дана 18.1.2015. године преиндексиран у тада код тужене важеће услове индексаије у валути EUR, тужилац би платио 25.879,39 EUR, односно у протвредности од 3.168.548,29 динара или 28.084,32 CHF, а да је преиднексиран 18.1.2015. године у валуту EUR, по тада важећим условима, стање обавезе на име преостале главнице дуга би на дан утужења 13.6.2017. године износило 25.879,39 EUR у противвредности од 3.168.548,29 динара или 28.084,32 CHF. Да је кредит дана 18.1.2015. године преиндексиран у валуту EUR, по тада важећим условима, преостала главница дуга би на дан 13.6.2017. године била већа него по постојећим условима индексаије у валути CHF за 2.383,61 CHF, односно 268.924,80 динара или 2.196,47 EUR него што је платио по постојећим условима индексаије у валути CHF. Тужилац по понуђеним моделима у складу са одлуком НБС не би имао умањење преостале обавезе по кредиту у стварном смислу, нити гаранцију обезбеђења отплате на дужи временски период, а пошто је за цео период отплате кредита са елементима обрачуна на дан 27.5.2019. године, када је дата понуда за конверзију, обавеза по постојећим условима, односно по условима индексаије у валуту CHF већа

у односу на укупну обавезу по кредиту да је прихваћена конверзија и то за 19,50% у CHF (10.199,79 CHF), за 21% исказано у валути динара (1.069.753,95 динара) и 20,22% у валути EUR (9.069,70 EURA).

Полазећи од правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилном применом одредби чл.12, 13, 14, 15, 16, 103, 105, 1065 Закона о облигационим односима и чланова 3, 17, 43 и 46 Закона о заштити потрошача, правилно оценио да је основан захтев за утврђење ништавости одредбе о валутној клаузули у ЦХФ из члана 1 став 1 и 2 и члана 4 став 1 и 2 Уговора о стамбеном кредиту бр... од 16.1.2007. године, а да је неоснован евентуални противтужбени захтев, дајући за своју одлуку јасне, довољне и правилне разлоге, које у целини прихвата и овај суд без детаљног образлагања, у складу са овлашћењем из члана 396 став 2 ЗПП, ради избегавања понављања, па супротно жалбеним наводима одлука у том делу није захваћена битним повредама одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а ни повредном из тачке 12 истог члана.

Неосновано се жалбом указује да у време закључења предметног уговора нити једним прописом није била прописана обавеза писаног обавештавања корисника кредита о ризицима валутне клаузуле, а пошто су императивне одредбе чл. 12, 13, 14, 15 и 16 Закона о облигационим односима пуноважност уговора о кредиту са индексирањем динарског дуга применом курса CHF условљавале обавезом банке да, пре закључења уговора, кориснику кредита достави јасну и потпуну писану информацију о свим пословним ризицима и економско-финансијским последицама које ће настати применом такве клаузуле и то под условом да је пласирана динарска средства и сама прибавила посредством сопственог задуживања у валути CHF, а обавеза банке да поштено поступа и упозори корисника кредита на стварни ризик и последице које таква клаузула производи конституисана је и императивним одредбама чл. 3, 11, 17 и 18 Закона о заштити потрошача ("Службени гласник РС", бр. 79/05) који је важио у време закључења спорног уговора, те одредбама чл. 13 и 15 Закона о заштити корисника финансијских услуга ("Службени гласник РС", бр. 36/11, 139/14). Како тужена, на којој је супротно жалбеним наводима био терет доказивања наведених чињеница, сходно одредби члана 231. став 3. Закона о парничном поступку, није доказала да је поступила на описан начин, првилан је закључак о ништавости предметних уговорних одредби у наведеном делу, заснован на повреди основних начела облигационог права и то начелу савесности и поштења, забране злоупотребе права, забране стварања и искоришћавања монополског положаја, једнаке вредности узајамних давања и забрани проузроковања штете.

Околност да је тужила као корисник кредита имала могућност да сагласно одредби чл. 10 спорног уговора промени индексаију кредита у валуту ЕУР, нису од утицаја на другачију одлуку, односно право тужиле да у судском поступку захтева утврђење ништавости одредби које су, као противне принудним прописима, недозвољене.

Супротно жалбеним наводима, правилно је првостепени суд одлучио и када је одбио противтужбени захтев, будући да је начело аутономије воље прокламовано одредбом чл. 10 Закона о облигационим односима и конкретизовано кроз одредбе члана

26 и 28 истог закона, који одредбом чл. 148 став 1 тачка 2 прописује да уговор ствара права и обавезе за уговорне стране и има дејство и за њихове универзалне правне следбенике, који стога сагласношћу воља могу мењати поједине одредбе уговора, успостављати нова права и обавезе и одрицати се од истих, уговорати нове рокове и на нов, другачији начин регулисати уговорни однос, па и узајамним попуштањем и сл. Смисао конверзије, дозвољене сагласно одредби чл. 106 ЗОО, управо је претварање ништавог правног посла у пуноважан, уколико у том правцу постоји воља странака, а спорни уговор производи правно дејство и након утврђења ништавости валутне клаузуле сагласно одредби чл. 105 став 1 ЗОО, управо ослобођен таквих одредби, пошто без њих може опстати, јер нису биле ни услов уговора ни одлучујућа побуда због којих је закључен, па ће се извршити конверзијом уз очување једнакости узајамних давања, односно тржишне вредности датог кредита утврђене на основу курса евра на дан закључења уговора и камате у висини одређеној уговорима о кредиту исте врсте и трајања са валутном клаузулом, односно дугом у еврима, између истих уговорних странака.

Жалбеним наводима тужене-противтужиле није доведена у сумњу правилност одлуке о преиначењу тужбе као у поднеску од 24.7.2020. године, пошто је то било целисходно за коначно решење односа међу странкама у смислу одредбе члана 199 став 2 ЗПП и у складу са овлашћењем тужиле да у смислу одредбе члана 197 став 2 ЗПП, у једној тужби истакне више тужбених захтева у међусобној вези, на начин да суд усвоји следећи од тих захтева, ако нађе да претходни није основан, у ситуацији у којој су на истим чињеницама (валутна калузула) били засновани и захтев за раскид уговора због промењених околности, као и захтев за утврђење ништавости.

Из наведених разлога је, применом одредбе члана 390 Закона о парничном поступку, одлучено као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, основано се жалбом указује да је битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, захваћена одлука садржана у преосталом делу става другог изреке, којим је утврђена ништавост члана 1 став 1 и 2, члан 4 став 1 и 2, као и члана 4 став 8 Уговора о стамбеном кредиту од 16.1.2007. године, у делу где се су тим одредбама наводи : “либор”.

Ниме, поред тога што побијана пресуда уопште не садржи никакве разлоге за ништавост термина “либор”, евидентно садржаног у одредбама члана 1 став 1 и 2 и члана 4 став 1 и 2 спорног уговора, овај уговор у одредби члана 4 има само 7 ставова, тако да не постоји став 8, услед чега је нејасно како је утврђена ништавост његове одредбе чл. 4 став 8, услед чега је првостепена пресуда је у наведеном делу морала бити укинута.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити учињену битну повреду одредаба парничног поступка на коју му је указано овим решењем, тако што ће, по разјашњењу шта је предмет тужбеног захтева који се односи на одредбу чл. 4 став 8 уговора, о постављеном захтеву за утврђење наведене, као и одредби чл. 1 став 1 и 2, те чл. 4 ст. 1 и 2 уговора странака у делу у коме се помиње термин “либор” по утврђењу битних чињеница донети нову одлуку, коју ће образложити одговарајућим разлозима и засновати на адекватној примени материјалног права.

Са изложеног, Апелациони суд је на основу одредби чланова 391 став 1 и 392 став 2 Закона о парничном поступку, одлучио као у другом ставу изреке.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста сходно одредби члана 165 став 3 Закона о парничном поступку зависи од коначног исхода спора.

**Председник већа-судија
Светлана Павић с.р**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић